

S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
2116 VA Bentveld

10 juli 1979

Aan de
Gemeentelijke Archiefdienst
Alexander Numankade 199
Utrecht

t.a.v. Mevr. Riphagen

Mijne Heren,

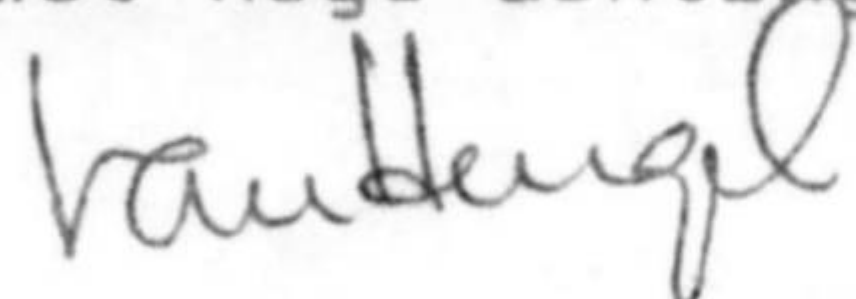
In het boek van J.J. Kalma: Kaatsen in Friesland
wordt op pagina 36 vermeld dat

in 1401 door de Raad van Utrecht een verbod werd
uitgevaardigd op 'teneyten (tennissen) en kolven
tot Oudwijkervelt'

Gaarne zou ik van u een foto van de betreffende
baldzijde of bladzijden van het keur- of resolutieboek
waarop dit verbod wordt vermeld.

Uiteraard ben ik gaarne bereid op te komen voor de
daaraan verbonden kosten.

U bij voorbaat dankend voor de te nemen moeite in
deze ben ik
met hoge achting uw

S.J.H. van Hengel

GEMEENTELIJKE ARCHIEFDIENST UTRECHT

Alex. Numankade 199

telef. 030 71 18 14

postrek. nr. 403625

De heer S.J.H. van Hengel

Saxenrodeweg 30

2116 VA Bentveld

Uw brief 10-7-1979 Kenmerk 390/JR
(344)

Toestel 21

Datum 2 augustus 1979

Typ. A.E. Coll. *2*

Bijlage(n) 1

Onderwerp foto Buurspraakboek 1401

Zeer geachte heer,

Hierbij doe ik u een foto toekomen van een passage uit het Buurspraakboek van 1396-1402, folio 307, betreffende het verbod op het kolven en tennissen in het Oudwijkerveld.

De hieraan verbonden kosten ad f 5,35 (zie bijgaande rekening) kunt u overmaken op postrekening 40 36 25 t.n.v. de gemeentearchivaris van Utrecht.

Hoogachtend,

A. Graafhuis

wnd. gemeentearchivaris

Behandeld door mevrouw Riphaagen

GEMEENTELIJK ARCHIEF UTRECHT

REKENING № 2797

M33
390

Alexander Numankade 199

Telefoon 030 - 71 18 14

Postrekening 403625

Datum

1-8-'79

De Heer/Mevrouw/Mejuffrouw

Wonende

S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30 Te 2116 VA Bentveld

Aantal:

Omschrijving:

Bedrag:

GLANSFOTO'S (vergrotingen)

10 x 13 cm

à f f

13 x 18 cm

à f 4.25 f 4.25

18 x 24 cm

à f f

24 x 30 cm

à f f

30 x 40 cm

à f f

50 x 60 cm

à f f

Fotokopieën

à f f

Dia's zwart-wit/kleur

à f f

Bijzondere werkzaamheden:

Portokosten

f

f 1.10

Totaal

f 5.35

Bij betaling rekening-nummer vermelden + datum van deze rekening.

or ontvangst: paraaf ambtenaar

blg 3/8

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

9 februari 1980

Aan het Gemeente-Archief
Alexander Numankade 199
Utrecht

Tel. 023 - 24 01 69

ter attentie van de Heer A. Graafhuis

Zeer geachte Heer Graafhuis,

Op 2 augustus jl was u zo vriendelijk mij een foto te zenden van fol. 307 van het Buurspraakboek van 1401. Mijn kennis van de palaeografie stelde mij niet in staat het geschrevene geheel te ontcijferen. Gaarne roep ik op twee punten uw hulp in. De passage luidt:

voorts verbiet de Raet dat nyemant ghene bome nocte rize en houwe tot Oostbroec inden haghe nocte nerghent binnen nocte buten der stat nocte den luden scade en doe inder luden boomgaer den bi ene koer van C s also dicke alst yemant dede, tot outwyck nocte inder scutter doelen nocte in (wouter bossche van Coelen?) nocte mit kolven en speelen nocte en teneyzen tot oudwyker velt

1. Staat C s hier voor 100 schellingen, 100 stuivers of 100 stenen?
2. Is mijn interpretatie van 'wouter bossche van Coelen' juist? indien ja, wat betekende dit dan?

Voor uw hulp in deze ben ik u bij voorbaat erkentelijk. Uw berichten met belangstelling tegemoetziende ben ik met hoge achting

van Hengel

S.J.H. van Hengel

Aan de
Gemeentelijke Archiefdienst
Alex.Numankade 199
Utrecht

Mijne Heren,

Resolutie van 10 februari 1587 verbiedende tijdens de preek
te kolven vanwege het 'razen en tieren' dat daarbij werd
veroorzaakt.

Kennis genomen hebbende van het bestaan van deze resolutie
zou ik het op hoge prijs stellen een fotocopie daarvan
van u te mogen ontvangen.

Voor de in deze door u te nemen moeite zeg ik u bij
voorbaat gaarne dank.

Met hoge achting ben ik uw

van Hengel

S.J.H. van Hengel

GEMEENTELIJKE ARCHIEFDIENST UTRECHT

Alex. Numankade 199

telef. 030 71 18 14

postrek. nr. 403625

De heer S.J.H. van Hengel

Saxenrodeweg 30

2116 VA Bentveld

Uw brief 9-2-1980

Kenmerk 71/JR

Toestel 21

Datum 25 februari 1980

Typ. A.E. Coll. *g*

Gez. *h*

Bijlage(n)

Onderwerp transcriptie Buurspraakboek
1401, fol. 307

Zeer geachte heer,

In antwoord op uw bovengenoemde brief doe ik u hierbij de transcriptie toekomen van de betreffende passage op fol. 307 van het Buurspraakboek van 1401.

"Voort verbiet de Raet dat nyemant ghene bome nocte rize en houwe tot Oostbroec in den haghe nocte nerghent binnen nocte buten der stat nocte den luden scade en doe inder luden boomgaer den bi enen koer van 100 shilling (of schellingen) also dicke als't yemant dede, tot Outwijck nocte inder scutter doelen nocte in Wouters bossche van Coelen nocte mit kolven en spoelen nocte en teneyzen tot Oudwiker velt".

In de hoop u hiermee van dienst geweest te zijn,

hoogachtend,

MEALG
dr. J.E.A.L. Struick
gemeentearchivaris

Behandeld door mevrouw Riphaagen

beantw.
28/2

GEMEENTELIJKE ARCHIEFDIENST UTRECHT

Alex. Numankade 199 (postcode) 3572 KW Utrecht telef. 030 71 18 14 postrek.nr. 403625

De heer S.J.H. van Hengel

Saxenrodeweg 30

2116 VA Bentveld

Uw brief 24-2-1981 Kenmerk 76/JvdM
(61)

Toestel 18

Datum 13 maart 1981

Typ. A.E. Coll. *[handwritten mark]*

Gez. *[handwritten mark]*

Bijlage(n)

Onderwerp: Resolutie d.d. 10-2-1587,
verbiedende tijdens de preek
te kolven

Geachte heer,

In antwoord op bovengenoemde brief kan ik u medelen, dat de door u bedoelde resolutie d.d. 10 februari 1587 is opgenomen in het Groot Placaatboek door J. van de Water, deel III pag. 437/38 (Bibl. over Utrecht, nr. 3332). Op pagina 437 is tevens de tekst afgedrukt van de ordonnantie "tegen de insolentien en ongeregeltheden, in en ontrent de Kerken, onder, voor en na den kerktijd; als mede tegen het schieten, slingeren, dobbelen etc. op de kerkhoven, toornen, en muuren van dese Stad, den 5 Januari. 1581".

Het Placaatboek is helaas te groot om op het kopieerapparaat gelegd te worden, zodat ik u geen kopieën kan toezenden. U kunt wel foto's van de betreffende pagina's bestellen (de prijs van een foto van 18x24 cm bedraagt f 6,--).

Ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

[handwritten signature]

dr. J.E.A.L. Struick
gemeentearchivaris

Behandeld door mevrouw Van der Meulen

De Weledelzeergeleerde Heer
Dr. J. E. A. L. Struick, gemeentearchivaris
Gemeentelijke Archiefdienst
Alex. Numankade 199
3572 KW Utrecht

Zeer geachte Heer Struick,

Resolutie d.d. 10-2-1587 verbiedende tijdens de preek te kolven

Hiermede moge ik u hartelijk dank zeggen voor uw brief
kenmerk 76/JvdM van 13 maart j.l.
Naar aanleiding daarvan zal ik het op hoge prijs stellen
van u te mogen ontvangen:

1. Fotocopieën van de pagina's 437/438 van J. van de Water
Groot Placaatboek deel III
2. Foto's van de betreffende pagina's van het Groot Placaatboek.

Uiteraard zal ik u gaarne de kosten hiervan vergoeden zodra
deze mij bekend zijn.

U bij voorbaat dankend voor de medewerking in deze ben ik,
met hoge achting, uw

van Hengel

S. J. H. van Hengel

GEMEENTELIJKE ARCHIEFDIENST UTRECHT

Alex. Numankade 199 (postcode) 3572 KW Utrecht telef. 030 71 18 14 postrek.nr. 403625

De heer S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
2116 VA Bentveld

Uw brief 20-3-1981 Kenmerk 121/JvdM Toestel 18 Datum 14 april 1981
(92)

Typ.A.E.Coll.: 7

Bijlage(n)

Onderwerp: Resolutie d.d. 10-2-1587
verbiedende tijdens de preek
te kolven

Geachte heer,

In aansluiting op bovengenoemde brief zend ik u hierbij foto's van de in deel III van het Groot Placaatboek van J. van de Water (pagina's 437/438) opgenomen verordeningen tegen "insolentiën en ongeregeltheden in en omtrent de kerken" etc.

Ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.
De kosten ad f 15,85 (zie bijgaande rekening) kunt u overmaken op postrekening 40 36 25 ten name van de gemeentearchivaris van Utrecht.

Hoogachtend,

dr. J.E.A.L. Struick
gemeentearchivaris

Behandeld door mevrouw Van der Meulen

VI. ORDONNANTIE *tegen de insolentien en ongeregeltheden, in en ontrent de Kerken, onder, voor en na den kerktijd; als mede tegen het schieten, slingeren, dobbelen, &c. op de kerkhoven, toornen, en muuren van dese Stad, den 5 Januar. MDLXXXI; gerenoveert den 5 Januar. MDLXXXIII. het tweede lit met eenige veranderinge gerenoveert den 9 Novemb. MDLXXXIII; 10 Novemb. MDLXXXV; 30 Decemb. MDLXXXVII; 23 Februar. en 11 Decemb MDXC.*

Alfoo groote klagten gedaan worden over de groote onbehoorlyke ongeregeltheden, die dagelyks (1) in den Dom, Buurkerk, St. Jacobs en andere Parochie-kerken gepleegt worden, soo van mans als jonge gesellen ende kinderen, met klappen, rasen, roepen, kooten ende steenen te werpen, soo onder de sermoenen, als voor ende naa, waar door veele menschen in haar aandagtigheyt van het gehoor des Goddelyken Woorts belet worden, alle welke moetwilligheyt niet geleeden, nog verdragen en behoort te worden. Soo is 't, dat myn Heeren die Stadhouder, Schout, Burgermeesteren ende Schepenen deeser Stad Utrecht, door overkomen des Raads, begeerende in het gene voorschreve is te remedieeren, gebieden ende beveelen by deesen wel scherpelyk ende ernstelyk allen ende eenen yegelyken, oud of jong, datse hen niet en onderwinden, als men de sermoenen voor- ofte naar de middag, ofte het avond gebed doet, eenige wandelinghe, roepinghe, klappinghe, rasinge ofte enige andere ongeschiktheyt ofte onmanierelykheyt te bedryven in der kerken voornoemt, nogte ook voor of naar der predikationen, of tusschentyden in der selver kerken, of op de kerkhoven eenig getier te maaken, met rasen, met steenen te werpen aan de glazen of banken, met speelen, met vuyligheyt daar inne te brengen, of eenige andere onseefdigheyt te bedryven, op het verbeuren van het overste kleet, ende nog eene Carolus gulden, soo dikwils ymant, hy zy oud ofte jong, hier inne breukig bevonden zal worden, tot behoef van den bekeurders; ende zullen de ouders voor hare kinderen hier inne moeten boeten ende verantwoorden; ende waar ymant, die den bekeurder ofte executeerder hier omme injurieerde ofte misdeede, zal arbitralyk getraft worden, tot discretie van den Gerechte.

Voorts zoo laten myn Heeren voorschreve weeten ende gebieden eenen yegelyken, datze hen niet en onderwinden met eenige buffen, ofte bogen te schieten, met slingeren steen ofte andersints te werpen, nog ook te kolven, de kloot te schieten, te dobbelen, met kaarten te speelen, met penningen te werpen, of andere gelyke saaken aan te rechten, (2) op de kerkhoven (3) deeser Stad, geen uytgesondert, nog insgelyks op de toornen ende aan de muuren van deese Stad, (4) op het verbeuren van de buffen, bogen, kolven, kloot, bal, troeffspel of penningen, die de bekeurders metter daat zullen mogen aanveerden, (5) en daarenboven nog arbitralyk gecorrigeert te worden tot discretie van den Gerechte.

(1) *In de Publicatie van den 5 Januar. 1581 staat, in de Buurkerk, te Minnebroeders, St. Nicolaas, en St. Jacobs Kerken.*

(2) *Achter aan te rechten, staat in het Placaat van 1583, in de kerken nog op &c.*

(3) *In de Publicatien van den 9 Novemb. 1583, en 10 Novemb. 1585, staat nog, van de vyf Ecclesien en Karspelkerken &c. 't welk in volgende is uytgelaten.*

(4) *In het Placaat van 1583. word hier nog tusschen gevoegt, in deese Stadhuyse, nog op eenige straten, ofte merkten binnen dese Stad &c.*

(5) *'T geen cursyf is, staat aldus in de Publicatie van den 23 Februar. 1590. In die van den 9 Novemb. 1583, en 10 Novemb. 1585 vind men, en daarenboven nog haar overste kleed, en een Carolus gulden, die men deselve, of de ouders van de kinderen uytgelden zal metter daad, ende daarenboven nog arbitralyk gecorrigeert te worden tot discretie van den Gerechte; ende men zal de kinderen vast ende zeker mogen houden, ter tyd toe men die ouders van dezelve kent; ende niemant zal in oppositie ontfangen worden, ten zy die breuke eerst genamptificeert zy. Het Placaat van den 30 Decemb. 1587 heeft, en daarenboven nog aan een paal daar toe verordineert een tyd lang gestelt te worden, en daarenboven te verbeuren eene gulden, die men deselve, of de ouders van de kinderen, met der daad zal uytvanden.*

VII. PLACAAT, ten fine voorsz, den 10 Februar. MDLXXXVII.

Alsoo groote klachten gedaan worden over die groote ongeregeltheit, en insolentie, die daaglyks gepleegt word, soo van mans als jonge gesellen en kinderen, soo in de kerken als op de kerkhoven, soo gedurende die predikationen, als daar buyten, die niet geleden nog verdragen behoren te worden. Soo is 't, dat myne Heeren die Stadhouders, Schout, Burgemeesters, en Schepenen der Stad van Utrecht, begeerende daar inne te remedicieren, ordonneeren, gebieden en beveelen by desen wel ernstelyk een ygelyken, hy zy oud of jong, dat zy hen niet onderwinden, gedurende de predikatie eenige wandeling, roepinge, klappinge, rasinge doorlopinge, of eenige andere ongeschiktheid in de kerken te bedryven; nog ook voor of na, of gedurende de predikationen, op de kerkhoven eenig getier te maken met rasen, steenen te werpen tegensde glazen, of banken, met schieten met bussen, of bogen, met kolven, de kloot te schieten, te dobbelen, te kaatsen, te kaarten, ofte eenige andere onbehoorlyckeit aan te rechten, op het verbeuren van de bussen, boogen, kolven, of ander spel, daar mede gespeelt word, ende daarenboven aangetast, gebonden, en gestelt te worden vier uren lang, aan palen,

Iii 3

boo.

boomen, of andere plaatsen, op yder kerkhof daar | betalen voor haar moeyte tien sluyvers.
toe verordineert, en den dienaars van de Justitie te

IX. PUBLICATIE, *ten fine voorsz, den 12 Februar. MDXCI; gerenoveert den 3 Februar. MDXCV; en 10 Novemb. MDCII.*

Alfoo men daaglyks liet en speurt de groote on-
geregeltheit, die zoo by oude luyden als
jonge geiellen en kinderen daaglyks gepleegt
worden, in het turbeeren en verstooren van
de predikationen des Godlyken Woords, ende andere
openbare oefeningen der Christelyke Religie, met
wandelen, klappen, en rallen in der kerke; soo is 't,
dat myne Heeren die Schout, Borgermeesteren, en
Schepenen der Stad Utrecht, begeerende daar inne
te remedieeren, gebieden en beveelen by desen wel
ernstelyk een vgelyk, zy zyn jong of oud, dat zy hen
niet onderwinden eenige wandeling, roeping, klap-
ping, rasping, doorlooping, of diergelyke onge-
schiktheit, onsedigheit, of onmanierlykheit te be-
dryven in de kerken, daar men predikt, na dat men
de tweede reyse geluyt zal hebben, die predikatie,
ofte avond-gebed, ende soo voorts, soo lange de pre-

dikatie geduurt, ofte andere Christelyke oefeningen
gedaan worden, op het verbeuren van yder persoon
drie gulden met der daad af te panden, tot behoef
van de Stad, ofte Schouten dienaars, die ze daar op
bekeuren sullen, ende voorts arbitralyk gecorrigeert
te worden na gelegentheid der sake; ende die ouders
zullen in desen voor de kinderen moeten respondeeren
en verantwoorden.

Gebieden voorts, dat hem niemand onderwinde,
geduurende de voorsz predikationen ofte avond-gebeden,
op de kerkhoven eenig getier te maken, met rasen, of
steen te werpen, ofte met buffen, of boogen te
schieten, te kolven, ook de kloot te schieten, te dob-
belen, of eenige andere spelen, ofte onbehoorlykhe-
den aan te richten, op het verbeuren, en te applicee-
ren, als boven.

21 februari 1983

30, Saxenrodeweg
2116 VA Bentveld
Holland

Aan het Gemeente Archief
Alexander Numankade 199
Utrecht

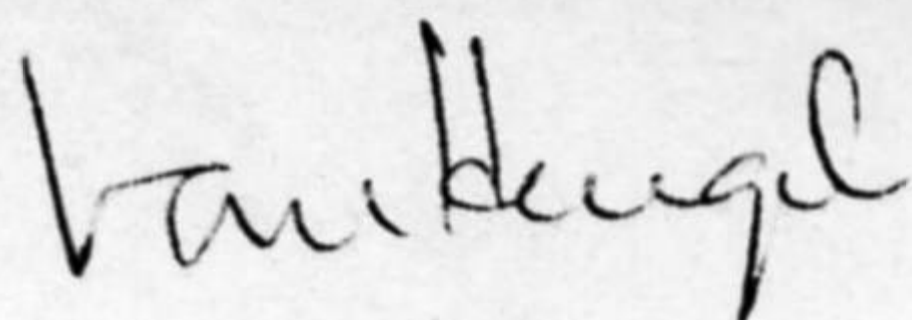
Mijne Heren,

In het Archief voor kerkelijke en wereldsche geschiedenis
inzonderheid van Utrecht V, 1846 vond ik op pagina 69 een
waarschijnlijk verkorte transcriptie uit het

BUURSPRAAKBOEK, S. Willebrords dach 1399

De raet verbiet, dat nyemant en sciete, nochte en kaetse, nochte
mit kolven en spele inden nywen Weerde, opt kerchof tot
Jherusalem, bi enen koer van 1 pont, etc.

Gaarne zou ik van u een photo of photocopie van de volledige
bepaling in het boek ontvangen.
Wellicht kunt u mij ook vertellen welke huidige datum in het
jaar overeenkomt met Sint Willebrordsdag.
Uiteraard zal ik u de kosten van een en ander gaarne vergoeden.
U bij voorbaat dankend voor uw hulp in deze en in afwachting
van uw berichten ben ik, met hoge achting uw

Steven J.H. van Hengel

GEMEENTELIJKE ARCHIEFDIENST UTRECHT

Alex. Numankade 199 (postcode) 3572 KW Utrecht telef. 030 71 18 14 postrek.nr. 403625

De heer S.J.H. van Hengel
Saxenrodeweg 30
2116 VA Bentveld

Uw brief 21-2-1983 Kenmerk 112/JvdM Toestel 18 Datum 7 maart 1983
(91)

Typ.A.E.Coll.: *ca*

Gez. :

Bijlage(n) 1 foto *1*

Onderwerp: Buurspraakboek 1399

Geachte heer,

In antwoord op bovengenoemde brief kan ik u medelen, dat met St. Willebrordsdag 7 november wordt bedoeld. Omdat het buurspraakboek te oud en te dik is om op het kopieerapparaat gelegd te worden, zend ik u hierbij een foto van de betreffende bepaling (Stadsarchief I, nr. 16, buurspraakboek 1396-1402, pag.244).

Ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Het verschuldigde bedrag voor de foto bedraagt f 6,50 (zie bijgaande rekening), welk bedrag u kunt overmaken op postrekening 40 36 25 ten name van de gemeentearchivaris van Utrecht.

Hoogachtend,

YE AL
dr.J.E.A.L.Struick
gemeentearchivaris

Behandeld door mevrouw Van der Meulen

feSankel
9/3 7